Komentarz został opracowany przez praktykanta Mateusza Ptaszka
pod kierownictwem eksperta dr Tomasza Pawłuszko.

NATO stale musi się rozwijać oraz dostosowywać swoje mechanizmy działania do nowych wyzwań. Chcąc podtrzymać skuteczność Sojuszu obronnego, jakim jest Pakt Północnoatlantycki trzeba już dzisiaj myśleć o wyzwaniach w „nowej rzeczywistości” czekających na wszystkie państwa wchodzące członkowskie.

Wielu polityków, w tym premier polskiego rządu Mateusz Morawiecki[1], czas po pandemii Covid-19 określa mianem tak zwanej „nowej rzeczywistości”. Dotyczy to szeregu aspektów oraz problemów z jakimi przyjdzie się zmierzyć państwom Unii Europejskiej w najbliższych miesiącach, kiedy po osiągnięciu odpowiedniego pułapu zaszczepionych obywateli zacznie się powrót do normalności. NATO, jako największy Sojusz obronny na świecie, czeka próba jedności oraz podjęcie nowych, wcześniej nieznanych wyzwań. Przede wszystkim mowa tu o zaangażowaniu sił paktu nie tylko w granicach terytorium jego członków, ale również poza nim. Na to bezpośredni wpływ ma zaangażowanie Stanów Zjednoczonych w globalne konflikty. W czwartek 18 lutego br. odbyło się ważne spotkanie wszystkich ministrów obrony państw Sojuszu, którzy nie podjęli jednoznacznej decyzji o wycofaniu wojsk NATO z Afganistanu. Ta decyzja świadczy o tym, że w strategii działań NATO na bliskim wschodzie główną rolę odgrywają Stany Zjednoczone, które de facto mogą wywierać wpływ na mniejsze państwu członkowskie i dyktować im swoje warunki oraz realizować własny interes narodowy.

W tym wszystkim warto jednak odnotować, że Sojusz Północnoatlantycki oraz jego trwałość zależy od stałego i systematycznego rozwoju jego struktur. Jedną z takich organizacji wchodzących w skład struktur Paktu jest NATO Strategic Communications Centrę of Excellence[2] z siedzibą na Łotwie w Rydze. Jest to wielonarodowa organizacja wojskowa, która posiada akredytację NATO jednocześnie nie wchodząc bezpośrednie w strukturę dowodzenia Sojuszu. Zajmuje się głównie walką z dezinformacją oraz budowaniem kompetencji w zakresie komunikacji

Materiał pobrany ze strony Instytutu Sobieskiego, sobieski.org.pl[autor].

strategicznej[3].

Kolejnym punktem ważnym w strukturze funkcjonowania NATO jest Euroatlantycki Ośrodek Koordynacji Reagowania w Przypadku Katastrof w skrócie EADRCC[4]. Siedziba tego ośrodka zlokalizowana jest w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli. EADRCC zajmuje się koordynowaniem pomocy międzynarodowej w ramach Sojuszu oraz państw partnerskich udzielanej w sytuacji katastrof lub klęsk żywiołowych. Powyżej opisane instytucje świadczą o tym, że rozwój na wielu płaszczyznach jest dla Sojuszu kwestią priorytetową i w stałe inwestowanie w kolejne organizacje oraz ośrodki podnoszą zdolności operacyjne całego Paktu. Jedność oraz skuteczność bazuje na stosunkach między kluczowymi państwami Sojuszu, co w poprzednich latach bywało problemem ze względu na chłodne relacje między administracją Prezydenta Trumpa, a Francją
i Niemcami. Po wygranej Joe Bidena można stwierdzić, iż siły polityczne rządzące w USA oraz
w Unii Europejskiej mają zbieżne interesy i poglądy polityczne, więc co do zasady relacje powinny się znacząco poprawić. Jednakże zależności polegające na dyktowaniu przez silniejsze państwa własnej polityki, jaką powinien uprawiać Sojusz, mogą okazać się krótkowzroczne.

Kraje Grupy Wyszehradzkiej, w tym Polska, za administracji poprzedniego Prezydenta USA miały szerokie perspektywy rozwoju w kwestii swojego bezpieczeństwa i mimo przegranej Trumpa liczą na dalszy wzrost ich znaczenia w NATO. Bardzo dobrym przykładem napiętych relacji jest przypomnienie przez Donalda Trumpa, chociażby Niemcom nie wypełniania zobowiązań z wydatkowania 2% PKB na obronność. W tym przypadku to właśnie Polska nie odstawała i nawet nieznacznie przekroczyła pułap 2% w 2020 r.

Administracja Trumpa, widząc potrzebę wzmocnienia wschodniej flanki Sojuszu, zdecydowała się sprzedać Polsce nowoczesne samoloty bojowe F-35, a także wiele innych ważnych dla rozwoju armii sprzętów, które kiedyś – ze względu na gorsze stosunki z USA – Polska nie miałaby szans kupić. Najlepszym przykładem na potwierdzenie tej tezy będzie wycofanie 18 września 2009r. decyzji prezydenta Baracka Obamy o budowie tarczy antyrakietowej w Polsce[5] ze względu na sprzeciw Rosji, co jednocześnie świadczy o tym, że w stosunkach międzynarodowych dobre relacje mogą być kluczowe w pozyskaniu strategicznych umów wzmacniających państwo oraz jego bezpieczeństwo. To właśnie te dobre stosunku między Donaldem Trumpem a Andrzejem Dudą oraz polskim rządem spowodowały chęć budowy bazy

wojskowej w Polsce oraz ulokowanie amerykańskich żołnierzy[6] na terenie Rzeczypospolitej. Rozwój NATO oraz kwestie „nowej rzeczywistości” stawiają poważne pytania: Czy Sojusz jest skuteczny? Czy państwa członkowskie przygotowane są na agresję również tymi niekonwencjonalnymi środkami ataku jak chociażby cyberterroryzm? W tej kwestii zaczynamy zagłębiać się w walkę z wykorzystaniem najnowszych technologii, wchodzimy więc w sferę tak zwanych walk cyfrowych. Wlicza się w to również dezinformację, która jest jednym z podstawowych punktów wojny informacyjnej. W przypadku pozycji Sojuszu na świecie nie pomagają również takie wypowiedzi jak ta udzieloną przez Prezydenta Emmanuela Macrona, który stwierdził, że NATO przechodzi „śmierć kliniczną”[7]. Negatywny wizerunek szczególnie skrupulatnie wykorzystuje Rosja, która dzięki inwestowaniu w grupy hakerskie (powiązane między innymi ze służbami specjalnymi Rosji[8]) prowadzą wojnę informacyjno-cybernetyczną (szczególnie mocno widać wpływ tych grup na polu Europy Środkowo-Wschodniej, gdzie eksperci uznają, że za większość ataków cybernetycznych odpowiedzialne są środowiska związane z Rosją[9]) chcąc zdyskredytować wizerunek Paktu i podważyć jego skuteczność. Dla państw takich jak Polska, Litwa, Łotwa czy Estonia słabość Sojuszu może oznaczać kreowanie szans dla Rosji na przeprowadzanie skutecznych prowokacji. Warto zaznaczyć, że agresywna polityka Putina w kwestii byłych terenów ZSRR jest obecną doktryną polityczną jego środowiska, które w dalszym ciągu utracone ziemie uznaje za część Rosji. Tak więc w interesie państw będących szpicą NATO jest dalsze kontynuowanie rozwoju ich potencjału obronnego oraz stałe powiększanie budżetu na obronność. Problemem w tym przypadku jest odmienne zdanie na ten temat państw takich jak Niemcy czy Francja[10], które dzięki swoim dobrym stosunkom z Rosją nie uważają jej za aż tak duże zagrożenie jak chociażby Polska. Dobrym przykładem na zbieżność interesów Niemiec i Rosji jest chociażby budowa gazociągu Nord Stream II[11], dzięki czemu Niemcy realizują w głównej mierze swoje partykularne interesy. Dzięki takim strategicznym powiązaniom Niemcy rozpatrują Rosję jako sojusznika[12] na polu ekonomicznym, jednocześnie zdając sobie sprawę, że wspólne powiązania gwarantują bezpieczeństwo na tych polach, na których chociażby Polska nie ma żadnych gwarancji. Warto tu przytoczyć, że Polska na forum Unii Europejskiej od początku krytykuje budowę gazociągu, co rodzi konflikt interesów[13] oraz może powodować osłabienie relacji na linii Warszawa – Berlin. Co się zaś tyczy Francji ze względy na gorsze stosunki z administracją Donalda Trumpa prezydent Macron zdecydował o nawiązaniu bliższych stosunków z Rosją. W 2018 r. przy okazji wystąpienia na Forum Ekonomicznym w Petersburgu powiedział: *Myślę, że błędem, który popełniono w ciągu ostatnich 20 lat, było to, że my w NATO nie w pełni wywiązaliśmy się*

ze wszystkich zobowiązań, które podjęliśmy, a to wywołało całkiem uzasadnione obawy. Nie okazaliśmy zaufania, którego Rosja słusznie oczekiwała[14], co jednoznacznie sugeruje chęć ocieplenia stosunków z Moskwą. Taka postawa dwóch największych państw Unii Europejskiej stanowi zagrożenie dla kolektywnego działania NATO w przypadku ewentualnej agresji ze strony Rosji, chociażby na państwa bałtyckie czy też Polskę.

Brak wspólnych interesów łączących region Europy Wschodniej z Rosją oraz traktowanie przez pryzmat historii Rosji, jako potencjalne zagrożenie, zderza się z koncepcją wypracowywania poprawnych relacji z administracją Putina przez Niemczy czy Francję. Wypracowanie nowej strategii rozwoju Sojuszu w nowej rzeczywistości może być arcytrudnym zadaniem, ponieważ nadchodzi kluczowy moment, w którym trzeba odpowiedzieć na pytanie: W jakim kierunku należy rozwijać NATO? Na to pytanie zdaje się odpowiadać koncepcja Sekretarza Generalnego NATO Jensa Stoltenberga. Powołana przez niego grupa refleksyjna pod koniec 2020 r. opublikowała raport końcowy, który zawiera kwestię rozpisania nowych wyzwań dla Sojuszu w perspektywie do 2030 roku[15]. Główna myśl przewodnia raportu mówi o potrzebie szybkiego rozwoju technologicznego oraz rywalizacji pod tym względem ze stale rozwijającymi się, w obszarze wojskowym, Chinami i Rosją. Brak wdrożenia gruntownych przemian w zakresie funkcjonowania Sojuszu może, jak to określili eksperci w raporcie, spowodować utratę efektywności całego NATO, co doprowadzi do spadku znaczenia całego paktu oraz niezdolności do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dla państw członkowskich[16]. Znając plan działania, jaki został nakreślony na najbliższe 10 lat sytuacja, w której Niemcy prowadzą strategiczny projekt Nord Stream II z Rosją oraz Francja zbliżająca się w swoich stosunkach do Kremla jest niekorzystny dla jedności całego Paktu. Ta sytuacja może również podważyć wiarygodność reszty państw członkowskich NATO, co do intencji Niemiec czy Francji oraz ich gotowość do wypełnienia artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego dotyczącego pomocy w razie agresji na jakiekolwiek państwo Sojuszu. Interpretacja Traktatu Waszyngtońskiego daje możliwość podważenia agresji na państwo członkowskie w przypadku np.: ataku hakerów powiązanych z ewentualnym agresorem. Brak uregulowania tej kwestii daje możliwość do skutecznej wojny prowadzonej w sieci przeciwko nie tylko poszczególnym państwom NATO, ale także całemu Sojuszowi.

Patrząc na tą sytuację z perspektywy państw Grupy Wyszehradzkiej, które nie mają dużego wpływu na kreowanie polityki NATO, będąc jednocześnie blisko ewentualnego zagrożenia ze strony Rosji, zmuszone są niejako wykreować własne

Materiał pobrany ze strony Instytutu Sobieskiego, sobieski.org.pl[autor].

modele działań obronnych. Stanowi to jednocześnie szansę na szybszy rozwój struktur wojskowych wewnątrz Grupy Państw V4 oraz uniezależnienie się od silniejszych i bogatszych państw Sojuszu pod względem uzbrojenia oraz nowych technologii wojskowych. W tym przypadku widać możliwość, która otwiera się przed Polską jako największym państwem członkowskim NATO w regionie Europy Wschodniej. Polska, jako lider może nie tylko wzmocnić najbardziej wysuniętą flankę Paktu, ale także skutecznie zacząć realizować swoje własne interesy, jako państwo przewodnie wschodniej części NATO. Przykładem na działania Polski jest angażowanie się w grupę B9 nazywanej również Bukaresztańską Dziewiątką[17]. Polska na czele z Rumunią mają aspirację do bycia czołowymi państwami w Europie Wschodniej oraz stanowić o bezpieczeństwie całej flanki wschodniej NATO[18] jednocześnie zacieśniając współpracę z mniejszymi państwami Paktu. Wypracowanie skutecznych i nowych strategii obronnych może spowodować, że to właśnie mniejsze państwa członkowskie na czele np. z Polską mają szansę wyznaczyć nowy kierunek Sojuszu lub przynajmniej aktywnie uczestniczyć przy jego wyznaczeniu.

W ramach podsumowania, NATO jako Sojusz o charakterze obronnym potrzebuje rewolucji na polu wojskowym oraz technologicznym, tak aby w „nowej rzeczywistości” był skuteczną odpowiedzią na najpoważniejsze globalne zagrożenia. Nowa koncepcja Stoltenberga zakłada szybki rozwój oraz znaczne podniesienie sprawności całego Sojuszu. Nowe wyzwania stanowią szansę na to, aby w przyszłości Sojusz Północnoatlantycki podniósł swoje możliwości operacyjne oraz prestiż na arenie międzynarodowej.

---

[1] Artykuł ze strony wPolityce, *Nowa rzeczywistość gospodarcza. Morawiecki: W ramach Nowego Ładu zaprezentujemy atrakcyjną ofertę dla inwestorów*, https://wpolityce.pl/gospodarka/538593-atrakcyjna-oferta-rzadu-dla-inwestorow-w-ramach-nowego-ladu, 10.02.2021., dostęp 16.03.2021.

[2] https://www.stratcomcoe.org, dostęp 17.03.2021.

[3] R. Babraj, *Dezinformacja – Działania NATO stratom COE*, https://cyberpolicy.nask.pl/dezinformacja-dzialania-nato-stratcom-coe/, 04.04.2019., dostęp 17.03.2021.

[4] Oficjalna strona NATO, *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre*

(EADRCC), https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_117757.htm, dostęp 17.03.2021.

[5] Artykuł ze strony dw, *Komentarze prasy niemieckiej, piątek 18.09.2009*, https://www.dw.com/pl/komentarze-prasy-niemieckiej-piątek-18092009/a-4702636, 18.09.2009., dostęp 16.03.2021.

[6] Artykuł ze strony defence24, *Znamy lokalizację amerykańskiej brygady pancernej w Polsce*, https://www.defence24.pl/znamy-lokalizacje-amerykanskiej-brygady-pancernej-w-polsce, 31.07.2020., dostęp 16.03.2021.

[7] P. Malinowski, *Macron podtrzymuje słowa o „śmierci mózgu” NATO*, https://www.rp.pl/Polityka/191209769-Macron-podtrzymuje-slowa-o-smierci-mozgu-NATO.html, 03.12.2019., dostęp 16.03.2021.

[8] Artykuł ze strony BiznesAlert, *Rosyjscy hakerzy włamali się do amerykańskich instytucji rządowych*, https://biznesalert.pl/rosja-hakerzy-usa-bezpieczenstwo-rzad-operacja-cyberatak-cyberprzestrzen/, 15.12.2020., dostęp 16.03.2021.

[9] Sz. Palczewski, *Rosja odpowiada za cyberataki w Europie Środkowo-Wschodniej*, https://www.cyberdefence24.pl/rosja-odpowiada-za-cyberataki-w-europie-srodkowo-wschodniej, 19.08.2019., dostęp 16.03.2021.

[10] A. Olech, *Ryzykowna gra Emmanuela Macrona i stosunki francusko-rosyjskie*, https://ine.org.pl/ryzykowna-gra-emmanuela-macrona-i-stosunki-francusko-rosyjskie/, 30.03.2020., dostęp 16.03.2021.

[11] P. Zaleski, *Nord Stream II – polityczny projekt uderzający w jedność energetyczną Europy,* https://www.cire.pl/pliki/2/nordstreamiidefence.pdf, dostęp 16.03.2021.

[12] J. Wiech, *Prezydent Niemiec: Nord Stream 2 to rekompensata dla Rosji za Hitlera*, https://energetyka24.com/prezydent-niemiec-nord-stream-2-to-rekompensata-dla-rosji-za-hitlera, 10.02.2021., dostęp 16.03.2021.

[13] Nord Stream 2 dzieli UE, *NATO i państwa zachodnie*, https://www.wnp.pl/gazownictwo/nord-stream-2-dzieli-ue-nato-i-panstwa-zachodnie,447389.html, 02.02.2021., dostęp 16.03.2021.

[14] Cytat z wypowiedzi prezydenta Macrona przetłumaczony na Polski, http://en.kremlin.ru/events/president/news/57556, dostęp 16.03.2021.

[15] Oficjalna strona NATO, *Secretary Generał opens NATO 2030 Youth Summit,* https://www.nato.int/nato2030/index.html, dostęp 17.03.2021.

[16] J. Raubo, *NATO 2030 czyli kierunek jest jasny – Rosja, Chiny i technologia [Komentarz]*, https://defence24.pl/nato-2030-czyli-kierunek-jest-jasny–rosja-chiny-i-technologia-komentarz, 08.12.2020., dostęp 17.03.2021.

[17] M. Miernicka, *Spotkanie Bukaresztańskiej Dziewiątki,* http://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/28005?t=Spotkanie-Bukaresztanskiej-Dziewiatki, 05.04.2019., dostęp 17.03.2021.

[18] S. Gerasymchuk, *Bucharest Ninę: Looking for Cooperation on NATO’s Eastern Flank?*, https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/15574.pdf, 07.2019., dostęp 17.03.2021.

Materiał pobrany ze strony Instytutu Sobieskiego, sobieski.org.pl[autor].